

1.7.2021

Jakelussa mainitut

Valtiovarainministeriön päätös valtionavustuksesta hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmisteluun vuonna 2021

1. Taustaa

Eduskunta on 23.6.2021 hyväksynyt hallituksen esityksen hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 241/2020 vp; EV 111/2021 vp). Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon antamiseksi annetun lain (jäljempänä *voimaanpanolaki*) 5 §:n mukaan hyvinvointialueesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitetut hyvinvointialueet julkisoikeudellisina yhteisinä perustetaan 1.7.2021. Tämän ajankohdan ja vuoden 2022 alun välisenä aikana hyvinvointialueen päätösvaltaa käyttää aloitusvaiheessa voimaanpanolain 8 §:ssä tarkoitettu väliaikainen valmistelutoimielin ja 1.3.2022 lukien vaaleilla valittu aluevaltuusto.

Voimaanpanolain 15 §:ssä säädetään hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien valmistelun rahoittamisesta. Toiminnan rahoitus vuosina 2021 ja 2022 perustuu valtion varoista maksettavaan valtionavustukseen. Vuoden 2021 yleisavustus on tarkoitus maksaa hyvinvointialueille valtiovarainministeriön päätöksen perusteella voimaanpanolain tultua voimaan. Lisäksi voimaanpanolain 15 §:n 3 momentin mukaisesti valtio vastaa väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän sekä HUS-yhtymän toimielinten toiminnan rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelusta aiheutuvien muutokustannusten määräksi arvioitiin uudistusta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 241/2020 vp) yhteensä noin 62,119 miljoonaa euroa vuosina 2021 ja 2022.

Voimaanpanolain 15 §:n 1 momentin mukaan valtion talousarvioon on vuosille 2021 ja 2022 otettu määräraha, jolla katetaan kullekin hyvinvointialueelle sen toiminnan ja hallinnon käynnistämisestä aiheutuvia kustannuksia. Määräraha on osoitettu valtion talousarvion momentille 28.89.30. Määräraha on luonteeltaan hyvinvointialueen toimintaan maksettavaa, valtionavustuslain (688/2001) 5 §:ssä

tarkoitettua yleistä valtionavustusta, joka voidaan maksaa hyvinvointialueelle ilman eri hakemusta. Hyvinvointialueelle maksettavaan yleisavustukseen ei myöskään sovelleta valtionavustuslain 6 §:ssä tarkoitettua edellytystä avustuksen saajan omasta osallistumisesta toiminnan rahoitukseen. Vastaavasti momentin määräraha on tarkoitettu HUS-yhtymän valmistelurahoitukseen, jota maksetaan vuosina 2021 ja 2022 HUS-sairaanhoidopiirille sekä vuonna 2022 HUS-yhtymälle.

Uudistuksesta johtuviin tehtäviin voidaan voimaannapolain 15 §:n 4 momentin mukaisesti ohjata valtion rahoitusta myös Helsingin kaupungille. Kyse on Helsingin kaupungille sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 19 §:ssä tarkoitettu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talouden eriyttämisestä aiheutuviin kustannuksiin ohjattavasta valtionavustuksesta. Avustus voidaan maksaa Helsingin kaupungille ilman hakemusta eikä sen maksamiseksi edellytetä kaupungin osallistumista rahoitukseen. Eduskunta hyväksyi 23.6.2021 hallituksen ehdottaman momentin 28.89.30 käyttötarkoituksen muutoksen valtion vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarvioesityksen mukaisesti (HE 95/2021 vp; EK 20/2021 vp).

Vuoden 2021 valmisteluun tarkoitettu rahoitus hyväksyttiin valtion vuotta 2020 täydentävässä talousarviossa 21.12.2020. Määräraha on 14,973 miljoonaa euroa. Määräraha on kolmevuotinen siirtomääräraha momentilla 28.89.30 (*Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus*). Määrärahaa saa käyttää (1) valtionavustusten maksamiseen hyvinvointialueiden käynnistämisen ja toiminnan kustannuksiin sekä väliaikaisten valmistelutoimielinten kustannuksiin, ja (2) valtionavustusten maksamiseen väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän ja HUS-yhtymän valittujen toimielinten kustannuksiin. Edellä mainitun valtion vuoden 2021 kolmannen lisätalousarvioesityksen mukaisesti määrärahaa saa käyttää myös (3) valtionavustuksen maksamiseen Helsingin kaupungille sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talouden eriyttämiseen kaupungin talousarviossa ja kirjanpidossa.

Valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia ja valtionapuviranomaisena toimii valtiovarainministeriö. Valtionavustusta koskevaa säädöspohjaa on täsmennetty hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022 annetulla valtioneuvoston asetuksella, joka sisältää tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä.

Tällä päätöksellä myönnetään valtionavustusta vuodelle 2021 hyvinvointialueille, HUS-sairaanhoidopiirille ja Helsingin kaupungille voimaannapolain 15 §:n mukaisesti.

2. Avustuksen kohteet ja käyttö

Avustus myönnetään valtion talousarvioon varatun määrärahan puitteissa valtionavustuslain 5 §:n 2 momentin mukaisena yleisavustuksena 1.7.2021 lukien hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun sekä Helsingin kaupungille aiheutuneiden kustannusten kompensoimiseksi. Määrärahaa voi käyttää hyvinvointialueiden perustamiseen ja toimintaan sekä väliaikaisten valmistelutoimielinten kustannuksiin, jotka syntyvät asetuksen voimassaoloaikana.

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän valtionrahoitus maksetaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 13 §:ssä tarkoitetulle HUS-yhtymälle sekä erikoissairaanhoidon lain (1062/1989) 7 §:ssä tarkoitetulle Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle.

Hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin johtaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelua ja käyttää sitä koskevaa päätösvaltaa sekä vastaa tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä aluevaltuuston toimikauden alkuun asti. Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän tehtävät eroavat hyvinvointialueen väliaikaisten valmisteluryhmien tehtävistä, koska ne liittyvät HUS-yhtymän perustamisen ja toiminnan käynnistämisen edellyttämien päätöksiä valmisteluun.

Merkittävimmät kustannukset aiheutuvat väliaikaisiin valmistelutoimielimiin ja hyvinvointialueille sekä HUS-yhtymään palkattavasta henkilöstöstä, tiloista, toiminnasta sekä lakisääteisten tehtävien järjestämisestä. Lisäksi kustannuksia aiheuttaa hallinnon perustamisesta ja voimaanpanolain mukaisiin tehtäviin liittyvistä mahdollisista ostopalveluista. Määrärahan tarve perustuu osittain edellisen vaalikauden maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelussa tuotettuihin laskelmiin ja suunnitelmiin sekä kuntien ja kuntayhtymien vastaavien toimintojen kustannuksiin.

Valtionavustusta saa hyvinvointialueella käyttää voimaanpanolain 8 §:n 5 momentissa tarkoitettujen väliaikaisen valmistelutoimielimen työskentelyedellytysten järjestämisestä sekä talousarvion valmistelusta aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi rahoituksen käytön hyväksyttäviä kustannuksia ovat voimaanpanolain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Näitä tehtäviä ovat esimerkiksi selvittää hyvinvointialueelle siirtyvä henkilöstö ja valmistella aluevaltuustolle ehdotukset henkilöstön siirtosuunnitelmaksi ja -sopimuksiksi. Tehtävänä on osallistua hyvinvointialueille siirtyvän irtaimen ja kiinteän omaisuuden sekä sopimusten ja näitä koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien selvittämiseen. Tehtävänä on myös selvittää hyvinvointialueiden hallinto- ja palvelutehtävien hoitamista tukevia tieto- ja viestintätekniisiä järjestelmiä ja ratkaisuja. Tehtävänä on lisäksi valmistella hyvinvointialueen talouden ja hallinnon järjestämistä sekä päättää vuoden 2022 talousarviosta ja osallistua aluevaalien järjestämiseen. Väliaikaisen valmistelutoimielimen työskentelyn käynnistymistä koskevat hallinnolliset kustannukset, kuten kokouskulut ja toimielimelle hallinnollista

tukea antavan tahon turvaamien kokous- ja työtilojen korvaukset, ovat myös valtionavustuksella korvattavia kustannuksia. Aluevaltuuston toimikauden alusta lukien valtionavustusta saa käyttää voimaanpanolakin 17 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen.

HUS-valmisteluryhmän tehtäviin kohdennettavaa avustusta saa käyttää voimaanpanolain 11 §:n mukaisiin tehtäviin, jotka liittyvät HUS-yhtymän perustamisen ja toiminnan käynnistämisen edellyttämien päätösten valmisteluun. Sen tehtävänä on valmistella ehdotus HUS-yhtymän perussopimukseksi ja yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen ensimmäinen kokous. Lisäksi sen tulee valmistella välttämättömät päätösesitykset ja muut HUS-yhtymän perustamista ja toiminnan käynnistämiseksi välttämättömiä esityksiä, joita tulee käsitellä yhtymän ylimmän toimielimen kokouksessa, Uudenmaan aluevaltuustojen kokouksessa ja Helsingin kaupunginvaltuustossa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 5 luvun (19–21 §) mukaan Helsingin kaupunki toimii hyvinvointialueen tehtävien järjestäjänä, ja sen on eriytettävä kaupungin talousarviossa ja kirjanpidossa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen. Säännösten toimeenpano edellyttää Helsingin kaupungilta taloussuunnittelun ja kirjanpidon uudelleen järjestelyjä, ja se voi aikaansaada myös tietojärjestelmien muutostarpeita. Nämä muutokset on toteuttava ennen kaupungin vuoden 2023 talousarvion valmistelun käynnistystä.

3. Avustuksen määräytyminen ja maksaminen

Hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022 annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyn mukaisesti vuonna 2021 avustukset hyvinvointialueille määräytyvät perusosaan, asukasmäärän ja nykyisten järjestämisvastuullisten määrään perustuvilla kriteereillä. Määrärahaa enintään yksi viidesosa jaetaan kullekin hyvinvointialueelle tasasuuruisena osana (*perusosa*). Määrärahaa enintään kaksi viidesosaa jaetaan hyvinvointialueiden alueiden kuntien asukasmäärien perusteella (*asukasmäärä*). Hyvinvointialueen asukasmäärä määräytyy Tilastokeskuksen väestörakennetilaston 31.12.2020 tietojen mukaan. Määrärahaa jaetaan enintään kaksi viidesosaa hyvinvointialueen alueella voimaanpanolain voimaantullessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviä järjestävien viranomaisten lukumäärän perusteella (*järjestämisvastuullisten määrä*). Kuntakohtaisia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviä järjestävien viranomaisten lukumääriä koskevia tietoja määriteltäessä käytetään voimaanpanolain voimaantuloajan kohdan tietoja kunnista, kuntayhtymistä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueista ja alueen pelastustoimista.

Hyvinvointialueiden valtionavustuksesta päättää valtiovarainministeriö ja se maksetaan vuonna 2021 yhdessä erässä. Vuonna 2021 myönnettävä avustus maksetaan kullekin hyvinvointialueelle ilman aiheetonta viivytystä, viimeistään vuoden 2021 loppuun mennessä. Hyvinvointialueen väliaikaisen toimielimen asettamisesta vastaavan viranomaisen on toimitettava valtiovarainministeriölle selvitys väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta.

Valtionavustus maksetaan kullekin hyvinvointialueelle valtiovarainministeriöstä viivytyksettä sen jälkeen, kun hyvinvointialue on vahvistanut ministeriölle tiedot väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta ja maksunsaajatiedot. Valtiovarainministeriö vahvistaa avustuksen maksun kullekin hyvinvointialueelle erikseen annettavalla maksatuspäätöksellä.

HUS-sairaanhoidopiiriin on toimitettava valtiovarainministeriölle sen hallituksen tekemästä HUS-valmisteluryhmän asettamispäätöksestä selvitys, jonka jälkeen valtionavustus HUS-valmisteluryhmän tehtäviin maksetaan HUS-sairaanhoidopiirille sen vahvistamien maksunsaajatietojen mukaisesti.

Helsingin kaupungille maksetaan valtionavustus vuonna 2021 samoin menettelyin kuin HUS-sairaanhoidopiirille.

4. Päätös ja sen perustelut

Kyseessä on voimaanpanolain 15 §:n mukainen valtionavustus hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän toiminnan valmisteluun sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoittamiseen.

Määräraha on luonteeltaan hyvinvointialueen toimintaan maksettavaa, valtionavustuslain 5 §:ssä tarkoitettua yleistä valtionavustusta, joka voidaan maksaa ilman eri hakemusta. Avustukseen ei myöskään sovelleta valtionavustuslain 6 §:ssä tarkoitettua edellytystä avustuksensaajan omasta osallistumisesta toiminnan rahoitukseen.

Valtionavustus myönnetään vuonna 2021 hyvinvointialueille, HUS-sairaanhoidopiirille ja Helsingin kaupungille alla olevan mukaisesti:

1. Varsinais-Suomen hyvinvointialue 1 384 633 euroa
2. Satakunnan hyvinvointialue 638 827 euroa
3. Kanta-Hämeen hyvinvointialue 607 146 euroa
4. Pirkanmaan hyvinvointialue 1 202 361 euroa
5. Päijät-Hämeen hyvinvointialue 557 067 euroa
6. Kymenlaakson hyvinvointialue 457 759 euroa

7. Etelä-Karjalan hyvinvointialue 390 431 euroa
8. Etelä-Savon hyvinvointialue 560 695 euroa
9. Pohjois-Savon hyvinvointialue 888 910 euroa
10. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue 435 338 euroa
11. Keski-Suomen hyvinvointialue 942 086 euroa
12. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue 656 914 euroa
13. Pohjanmaan hyvinvointialue 613 571 euroa
14. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue 364 775 euroa
15. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue 1 185 206 euroa
16. Kainuun hyvinvointialue 345 973 euroa
17. Lapin hyvinvointialue 917 650 euroa
18. Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 471 826 euroa
19. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue 525 857 euroa
20. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue 1 049 007 euroa
21. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue 664 468 euroa
22. HUS-sairaanhoidopiiri 75 000 euroa
23. Helsingin kaupunki 37 500 euroa

Myönnettävien avustusten kokonaismäärä on 14 973 000 euroa.

5. Avustuksen käytön ehdot

Hyvinvointialueiden väliaikaiset valmistelutoimielimet, HUS-sairaanhoidopiiri ja HUS-yhtymä sekä Helsingin kaupunki ilmoittavat valtionavustusten maksamiseksi tarpeelliset tiedot (Y-tunnus, IBAN-tilinumero ja BIC, virallinen nimi ja lähiosoite (osoite voidaan täydentää myöhemmin) sekä yhteyshenkilö) valtiovarainministeriölle (kirjeposti: valtiovarainministeriö, PL 28, 00023 Valtioneuvosto; sähköposti: valtiovarainministerio@vm.fi ja vm.sote@vm.fi). Niiden tulee noudattaa valtionavustuslaissa, hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022 annetussa valtioneuvoston asetuksessa sekä tässä päätöksessä määritellyjä ehtoja ja velvoitteita.

Voimaanpanolain 15 §:n 2 momentin mukaan väliaikaisen valmistelutoimielimen on annettava aluevaltuustolle selvitys vuodelle 2021 myönnetyn määrärahan käytöstä. Selvitystä voidaan hyödyntää myös hyvinvointialueen antaessa valtionavustuslain 11 §:ssä tarkoitettua selvitystä vuodelle 2021 myönnetystä valtion-

avusta. HUS-sairaanhoidopiirin ja Helsingin kaupungin velvollisuudesta antaa selvitys vuodelle 2021 myönnettyjen määrärahojen käytöstä säädetään valtionavustuslain 11 §:ssä.

6. Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Valtionavustuslain 34 §:n mukaan tähän päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa kuitenkin siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Hyvinvointialueiden väliaikaisten valmistelutoimielimien osalta oikaisuvaatimusaika alkaa, kun valmistelutoimielin on asetettu ja se on saanut tämän päätöksen tiedoksi. Oikaisuvaatimus tehdään valtiovarainministeriölle.

Valtionavustuslain 35 §:n mukaisesti tämä päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Valtiovarainministeri

Annika Saarikko

Lainsäädäntöneuvos

Ville Koponen

Liite	Oikaisuvaatimusohje
Jakelu	Hyvinvointialueet/väliaikaiset valmistelutoimielimet HUS-sairaanhoidopiiri Helsingin kaupunki
Tiedoksi	Espoon kaupunki Etelä-Karjalan sairaanhoidopiiri Etelä-Pohjanmaan sairaanhoidopiiri Etelä-Savon sairaanhoidopiiri Kanta-Hämeen liitto Keski-Pohjanmaan sairaanhoidopiiri Keski-Suomen sairaanhoidopiiri Keski-Uudenmaan sairaanhoidopiiri Kymenlaakson sairaanhoidopiiri

Lapin liitto
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Savon liitto
Porvoo kaupunki
Päijät-Hämeen sairaanhoitopiiri
Vantaan kaupunki
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri
Helsingin kaupunki, Olli Lahtinen
HUS-sairanhoitopiiri, Lauri Tanner
VM, kunta- ja aluehallinto-osasto, Noora Heinonen
VM, kunta- ja aluehallinto-osasto, Erkki Papunen
VM, kunta- ja aluehallinto-osasto, Ville-Veikko Ahonen
VM, kunta- ja aluehallinto-osasto, Kirsi Seppänen
VM, kehittämis- ja hallintotoiminto, Merja Tervalhti
VM, kehittämis- ja hallintotoiminto, Jan Holmberg
STM, ohjausosasto, Kari Hakari
SM, pelastusosasto, Kimmo Kohvakka